

Seletuskiri
haridus- ja teadusministri 22. detsembri 2011. a määruse nr 71 „Arhivaalide kasutamise seotud tasuliste teenuste loetelu ja tasu määrad” muutmise eelnõu juurde

1. Sissejuhatus ja eesmärk

Eelnõuga muudetakse haridus- ja teadusministri 22. detsembri 2011. a määrust nr 71 „Arhivaalide kasutamise seotud tasuliste teenuste loetelu ja tasu määrad” (edaspidi *määrus*).

Eelnõu eesmärgiks on määruse lisas olevate tasuliste teenuste nimetuste täpsustamine, uute teenuste lisamine ning hindade vastavusse viimine teenuste osutamiseks tehtavate kulutustega.

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Haridus- ja Teadusministeeriumi õigus- ja personalipoliitika osakonna õigusnõunik Kadi Mölder (kadi.molder@hm.ee; tel 735 0234).

Eelnõu väljatöötamisse on olnud kaasatud Rahvusarhiivi filmiarhiivi direktor Eva Näripea (eva.naripea@ra.ee; tel 693 8612), Tartu säilitusosakonna juhataja Ruth Tiidor (ruth.tiidor@ra.ee; tel 738 7504), Tallinna säilitus- ja kasutusosakonna juhataja Hedvig Mäe (hedvig.mae@ra.ee; tel 693 8678), Kommunikatsiooni- ja turundusosakonna juhataja Liisi Taimre (liisi.taimre@ra.ee; tel 525 3892), Tartu kasutusosakonna juhataja Tõnis Tärna (tonis.turna@ra.ee; tel 738 7516) ja haldusbüroo jurist Renita Jõesalu (renita.joesalu@ra.ee; tel 738 7538).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Arhiiviseaduse § 3 lõike 3 kohaselt võib Rahvusarhiiv osutada arhivaalide kasutamise seotud tasulisi teenuseid, mis ei või takistada arhiiviseaduses sätestatud ülesannete täitmist ega väljuda Rahvusarhiivi pädevusest. Tasu määrade kehtestamisel arvestatakse põhimõttega, et teenuste eest võetav tasu ei ületaks nende osutamise seotud kulutusi. Arhivaalide kasutamise seotud tasuliste teenuste loetelu ja tasu määrad on kehtestatud eelnõuga muudetava määruse lisaga.

Eelnõu §-ga 1 kehtestatakse määruse lisa „Tasuliste teenuste loetelu ja rakendatavad tasu määrad” terviklikul kujul, lähtudes hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 34 lõikes 6 sätestatust. Määruse lisas olevate teenuste hindade kalkuleerimisel on arvestatud tööjõu, vajalike materjalide ja seadmete kuluga. Hindade tõstmine on vajalik, sest teenuste osutamisele kuuluv tööjõu- ja/või palgakulu teenuse osutamiseks on kasvanud.

Alljärgnevalt on toodud muudatuste selgitused määruse lisas esinemise järjekorras. Erandiks on hinnamuudatused, mille selgitused on koondatud kõik ühte punkti.

1) Eelnõuga kehtestatava määruse lisas on kavandatud läbivad hinnamuudatused. Samaks jäävad hinnad vaid teenustel: 1.3.4 „35 mm filmi ettevalmistamine ja digiteerimine (sekundi hind)”, 2.4 „Tellimustööna arhivaali ettevalmistamine deponeerimiseks näitusel väljaspool Rahvusarhiivi”, 3.5. „Arhiivifotodest näituse koostamine (tunnihind)” ning 4.1. Arhivaali reproduktsiooni ettevalmistamine.”.

Muudatused peaaegu kõikide teenuste hinnas on põhjustatud mitme eelneva aasta kultuuritöötajate tööjõu- ja/või palgakulude kasvust ning arhivaalide logistikale kuuluva transpordikulude kallinemisest. Hinnad koosnevad suuresti seadmetega seotud kuludest ning tööjõukulust. Näiteks kopeerimisteenuste hindade kalkuleerimisel on arvestatud digiteerijate palgakuluga ja teenuse osutamiseks kasutatava kaamerakomplekti (kaamera, objektiiv ja

mootorlaud) maksumusega. Heli- ja filmikoopiate puhul on arvestatud vastava teenuse osutamiseks vajalike seadmetega (35 mm , 16 mm, 8 mm filmilindi digiteerimisseadmed jne).

Kultuuritöötajate sihtgrupp moodustab olulise osa teenuste osutamisega seotud teenistujatest. Kuigi käesoleval aastal olulisi palgamuudatusi ei ole olnud, on tegemist kvalifitseeritud spetsialistide poolt osutatavate teenustega, mille hinnad peavad vastama kuludele.

2) Kopeerimisteenus nimetusega „Digitaalkujutisest väljatrükk”. Kehtiva määruse lisa punktis 1.1.2 nimetatud teenus jäetakse teenuste loetelust välja, kuna seda on viimastel aastatel tellitud väga väikses mahus.

3) Kopeerimisteenus nimetusega „2K ja 4K resolutsioonis filmifaili väljastamine (sekundi hind)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 1.3.2 sõnastust täpsustatakse ja sõna „filmifaili” asendatakse sõnadega „filmi kasutuskooopia”. Teenus on mõeldud eelkõige kasutajatele, kes soovivad filmist lühikesi lõike ning teenuse eristamiseks järgnevast uuest teenusest, on sõnastust täpsustatud.

4) Uus on kopeerimisteenus nimetusega „Filmi linastuskooopia DCP (Digital Cinema Package) väljastamine (tervikfilm)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 1.3.3 teenus on „Filmi linastuskooopia DCP (Digital Cinema Package) väljastamine (tervikfilm)”. Teenuses kasutatakse digitaalsete filmide linastamisel kinodes kasutatavat DCP (Digital Cinema Package) standardformaati. Teenust saab kasutada, kui Rahvusarhiivil on valmis kujul filmi linastuskooopia (DCP) olemas ning see teenus maksab 50 eurot. Uue teenuse lisamisega muutuvad järgnevate punktide järjekorranumbrid.

5) Kopeerimisteenus nimetusega „DCP (Digital Cinema Package) loomine (tervikfilm)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 1.3.9 sõnastust täpsustatakse ja uueks nimetuseks on „Filmi linastuskooopia (DCP) loomine ja väljastamine (tervikfilm)”. See hinnakirja teenuse hõlmab nii linastuskooopia (DCP) loomist kui väljastamist.

6) Uus kopeerimisteenuse liik on 1.6 Arhivaali translitereerimine. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 1.6 kopeerimisteenuse liik on „Arhivaali translitereerimine” ning punkti 1.6.1 all pakutav teenus on „Käsikirjalise arhiiviteksti ümberkirjutamine (üks lehekülg s.o kuni 1800 tähemärki koos tühikutega)”. Teenuse sisuks on käsikirjalise arhiiviteksti ümberkirjutamine eesti, vene ja saksa keeles, kokkuleppel ka rootsi või muudes keeltes. Teenuse hinna kehtestamisel on arvestatud tööjõukuludega ning maksumuseks on 20 eurot lehekülg. Minimaalne tellimus on üks lehekülg ehk üks ühik on 1-1800 tähemärki.

7) Konserveerimisteenus nimetusega „Tellija vajadustest lähtuv paberi ja kõite konserveerimine (tunnihind)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 2.1 sõnastust täiendatakse ja lisatakse teine lause: „Hinnale lisandub kasutatud konserveerimismaterjalide maksumus.”. Seni hinnakirjas eraldi olnud punkti 2.5. tekst lisatakse punkti 2.1. juurde, kuna nii on arusaadavam, millisele teenusele täpselt konserveerimismaterjalide maksumus lisandub.

8) Konsultatsiooniteenus nimetusega „Konserveerimis- või säilituskava, säilitustingimusi ja - seisundit käsitlev konsultatsioon või sellealase ekspertarvamuse koostamine (tunnihind).” Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 3.1 sõnastust muudetakse ja lisatakse teine lause: „Konsultatsiooniteenuse kasutamisel väljapool Rahvusarhiivi tasutakse ka sellega kaasnevad kulud.”. Seni hinnakirjas eraldi olnud punkti 3.3 tekst lisatakse punkti 3.1. juurde, et oleks arusaadavam, millisele teenusele täpselt kaasnevad kulud lisanduvad.

9) Uus on konsultatsiooniteenus nimetusega „Eelregistreerimisega konsultatsioon arhivaalide ja arhiivi teenuste kasutamise teemadel (tunnihind)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punktis 3.3 on uus teenus nimetusega „Eelregistreerimisega konsultatsioon arhivaalide ja

arhiivi teenuste kasutamise teemadel (tunnihind)”. Tegemist on eelregistreerimisega suulise konsultatsiooniga säilikut ja arhiivi teenuste kasutamise teemadel, juhul kui klient soovib personaalset lähenemist ja põhjalikumat selgitustööd. Konsultatsiooniteenust pakutakse ühe tunni ulatuses hinnaga 30 eurot. Teenuse hinna kujunemisel on arvestatud tööjõukuludega.

10) Konsultatsiooniteenus nimetusega „Nõustamine fotode, filmide, video ja helisalvestiste säilitamise, konserveerimise ja digiteerimise küsimustes (tunnihind)”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkt 3.4 sõnastust täiendatakse ja uueks nimetuseks on „Nõustamine fotode, filmide, video- ja helisalvestiste säilitamise, konserveerimise ja digiteerimise küsimustes või sellealase ekspertarvamuse koostamine (tunnihind). Teenuse kasutamisel väljapool Rahvusarhiivi tasutakse ka sellega kaasnevad kulud.”. Teenuse nimetuse muutmise on teenuse osutamise võimalusi laiendatud.

11) Uus on ka konsultatsiooniteenus nimetusega „Arhiivi kogusid ja nende kasutamist tutvustav koolitus või töötuba (tunni hind inimese kohta). Teenuse hinnale lisandub kasutatavate materjalide maksumus.”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punkti 3.6 teenust on võimalik osutada nii kohapeal kui ka väljaspool arhiivihooned, hõlmates loenguid, pedagoogika töötube täiskasvanutele jms. Teenuse hinna kujunemisel on arvestatud tööjõukuludega ning hind 5 eurot kehtestatakse osaleja kohta. Kui töötoa läbiviimisel on vaja kasutada kulumaterjale, siis lisandub nende maksumus.

12) Arhivaali reproduktsiooniteenus nimetusega „Arhivaali reproduktsiooni ettevalmistamine”. Eelnõuga kehtestatava määruse lisa punktile 4.1 lisatakse teine lause: „Arhivaali reproduktsiooni tellimisel lisanduvad selle valmistamisega ja vajadusel transpordiga kaasnevad kulud.”. Selguse huvides seni hinnakirjas eraldi olnud punkti 4.2. tekst lisatakse punkti 4.1. juurde ning punkt 4.2. jäetakse välja. Kaasnevateks kuludeks võivad edaspidi olla ka transpordikulud, kui klient soovib reproduktsiooni kätte saada oma meelepärasel sihtpunktis.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse määruse jõustumise aeg. Määrus on kavandatud jõustuma 1. jaanuaril 2025. Kuna teenuste hindades ja nimetustes on mitmeid muutusi, siis on sujuvamaks üleminekuks kavandatud kindel määruse jõustumisaeg.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse lisas on enamik arhivaalide kasutamise seotud teenuste maksumusi korrigeeritud ning viidud kuludele vastavaks. Kuna eelmise määruse muudatusega ei tehtud kõiki teenuseid hõlmavat korrektuuri, on sel korral muudatused üldisemad, samas enamusel teenustest muutuvad hinnad keskmisel või vähesel määral ja üksikutel olulisel määral. Seepärast ei kaasne määruse vastuvõtmisega ulatuslikke mõjusid. Mõnede teenuste nimetusi on täpsustatud ning viidud klientide vajadustele ja Rahvusarhiivi võimalustele vastavamaks. Lisaks on neli uut teenust, mis tagavad mitmekülgsemad võimalusi klientidele arhiiviainese tutvumiseks ja juurdepääsuks ning kaob üks teenus, mille järele praktiline vajadus puudub.

Arvestades arhivaalide kasutamise seotud teenuste kasutamise mahtu, saab öelda, et teenuste kallinemisest mõjutatud isikute sihtgrupp on väike ja seega ka määruse majanduslik mõju vähene. Samas on määruse kehtestamine vajalik, kuna sellega muudetakse teenuste osutamise eest võetavaid tasusid, mis ei ole praegu vastavuses arhiiviseaduse § 3 lõikes 3 sätestatud tasude kulupõhisuse põhimõttega.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne avalikule sektorile lisakulusid, sest teenuste osutamiseks vajalik tööjõuressurss ja tehnoloogiline baas on Rahvusarhiivis olemas ning jooksvad kulud kaetakse Rahvusarhiivi eelarvest. Uute teenuste ja olemasolevate teenuste hinnamuudatuste tulemusel tulude kasvu prognoosida ei saa, sest teenuste tellimise mahud on langustrendis. Samas kulud teenustele on kasvanud ning laialdasem muudatus on vajalik selleks, et kõikide teenuste hinnad vastavusse viia kuludega.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2025. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatakse ministeeriumidele kooskõlastamiseks.

Raina Loom
õigus- ja personalipoliitika osakonna juhataja